

PRO
GRM
MN

PRO ŠKOLY
A ZÁJMOVÉ
SKUPINY

VE STÁLÝCH
EXPOZICÍCH
NÁRODNÍ
GALERIE
V PRAZE

VYSVĚTLIVKY

IKONY CHARAKTERIZUJÍCÍ AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH PROGRAMECH

program s výtvarným ateliérem

program s pracovním listem

program s prvky dramatické výchovy

program využívající haptické expozice

program doprovázený literárními ukázkami

program pracující s novými médii (ICT)

program s audio ukázkou

120 min. délka programu

BARVY CHARAKTERIZUJÍCÍ ZAŘAZENÍ PROGRAMU DO STRUKTURY VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

program pro MŠ

program pro I. stupeň ZŠ

program pro II. stupeň ZŠ

program pro SŠ

další nabídka programů

ZKRATKY PŘEDMĚTŮ, JEJICHŽ VZDĚLÁVACÍ OBSAH JE ROZVÍJEN V JEDNOTLIVÝCH PROGRAMECH

Vv	Výtvarná výchova
Čj	Český jazyk a literatura
Čjs	Člověk a jeho svět
Čs	Člověk a společnost
D	Dějepis/ Historie
Dv	Dramatická výchova
Env	Environmentální výchova
F	Fyzika
Fj	Francouzský jazyk
Hv	Hudební výchova
ICT	program využívající informační a komunikační technologie
Mev	Mediální výchova
Muv	Multikulturní výchova
Nj	Německý jazyk
Ov	Výchova k občanství
Osv	Osobnostní a sociální výchova
Př	Přírodopis/ Biologie
Zsv	Základy společenských věd
Veg	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

RADY A DOPORUČENÍ PRO UČITELE PŘED NÁVŠTĚVOU GALERIE A PŘI NÍ:

- Pamatujte, prosím, že program Lektorského oddělení je nutné objednat minimálně 14 dní předem. Telefonická či písemná objednávka je závazná, musí obsahovat datum a hodinu, název programu, ročník, počet žáků ve skupině, vaše jméno, název školy, telefonické spojení a e-mailovou adresu.
- Zrušit objednaný program je možné nejméně jeden pracovní den předem, jinak účtujeme storno poplatek ve výši ceny objednaného programu.
- Doporučujeme objednávat programy s dostatečným časovým předstihem zejména v případě, kdy vyžadujete konkrétní datum (objednávky na celý školní rok přijímáme již od září).
- Nezdáráhejte se při objednávání programu zeptat na podrobnější obsah a průběh programu, abyste mohli návštěvy galerie maximálně využít ve výuce a zároveň informovat žáky a předejít tak střetu jejich očekávání se skutečným průběhem programu.
- Upozorněte nás při objednávání programu na skutečnost, že jsou ve vaší třídě děti s výraznějšími poruchami učení, chování či děti handicapované.
- Nepřeceňujte ani nepodceňujte při výběru programu své žáky (dvouhodinový výklad o umění většina žáků základní školy nezvládne sledovat).
- Prosíme, nezasahujte při programu do práce lektora. Pokud to považujete za nutné, sdělte mu svou připomínku či doplnění stranou tak, aby byl program co nejméně narušen.
- Respektujte, prosím, doporučený počet žáků u jednotlivých programů, důvodem k tomuto omezení je zajištění kvalitního průběhu programu.
- Po skončeném programu budeme vděční za vaše hodnocení, sdělte je lektorovi nebo zašlete do návštěvnické knihy, případně zašlete e-mailem. Vaše názory nás velmi zajímají.
- Vezměte, prosím, na vědomí, že v expozicích NG je možné fotografovat pouze bez blesku a stativu.

Děkujeme

KLÁŠTER SVATÉ ANEŽKY ČESKÉ

KLÁŠTER SV. ANEŽKY ČESKÉ

SBÍRKA STARÉHO UMĚNÍ

Stálá expozice:

STŘEDOVĚKÉ UMĚNÍ V ČECHÁCH

A STŘEDNÍ EVROPĚ 1200—1550

(1. patro)

KLÁŠTERNÍ KOMPLEX

— NEJSTARŠÍ GOTICKÁ ARCHITEKTURA

V PRAZE

(přízemí)

HMATOVÁ EXPOZICE

(přízemí – ambit)

U Milosrdných 17

Praha 1 — Staré Město

Otevírací doba:

10.00—18.00 hodin,

denně mimo pondělí

Doprava:

metro A — stanice Staroměstská

metro B — stanice Náměstí Republiky

tram č. 5, 8, 24, 26 — stanice Dlouhá třída

tram č. 17 — stanice Právnická fakulta

bus č. 207 — stanice Nemocnice Na Františku

Informace a rezervace pořadů na tel.:

221 879 216 – 217, 225,

e-mail: ak.educ@ngprague.cz

KLÁŠTER SV. ANEŽKY ČESKÉ

PROGRAMY PRO MATEŘSKÉ A ZÁKLADNÍ ŠKOLY – I. STUPEŇ

Na uvedené programy, které probíhají v expozici před originály uměleckých děl, navazuje tvůrčí činnost v dětském ateliéru, při které mohou děti své zážitky vyjádřit formou výtvarné hry. Mnoho programů je navíc doplněno dalšími aktivitami (hry, skládačky, zábavné kvízy apod.). Programy a jejich náročnost jsou přizpůsobeny stáří dětí, věkové doporučení pro určité třídy není závazné. Pro práci v ateliéru dětem doporučujeme přinést si vlastní pracovní oděv.

O mamince
(program pro MŠ a 1.–2. ročník ZŠ)

O MAMINCE

Vv Čj Čjs 120 min.

Povídání o Jáchymovi a Anně, o životě Panny Marie a o svatém Josefovi. Děti se dozvědí, proč má Maria na hlavě korunu, proč nosí modrý plášť a proč vlastně patří k nejčastěji zobrazovaným postavám středověkého umění. Pořad se koná v dubnu a květnu v souvislosti se Svátkem matek. Gotické obrazy a sochy poslouží jako inspirace pro vlastní práci v ateliéru. Jako odměnu děti dostanou přání pro maminku.

učivo:

- rodina, role členů rodiny, generace, příbuzenské a mezigenerační vztahy
- zobrazování a kult Panny Marie a Krista ve středověku

výstupy: žák:

- na základě vlastní zkušenosti rozlišuje blízké příbuzenské a generační vztahy v rodině
- rozezná scény ze života P. Marie a základní ikonografické typy (Navštívení P. Marie, Zvěstování P. Marii, P. Maria Pokorná, Královna nebes, Ochránitelka, sv. Anna Samotřetí)
- vytváří vizuálně obrazná vyjádření, jimiž komunikuje se svým nejbližším okolím

inspirace díly: Sv. Anna Samotřetí, Oltář z Velhartic, Oltář svatojiřský, Assumpta z Deštné, Svatojakubský oltář, Oltář roudnický, Madona vyšehradská ad.

pozn.: doporučeno pro MŠ a žáky 1.–2. ročníku ZŠ

BAREVNÝ SVĚT

Vv Čjs 120 min.

Jakými barvami je zaplněn náš svět? Které barvy jsou základní, které odvozené? Které teplé, které studené? A víte, že i barvy mají své „kamarádky“? Povídání a skupinové hry, určené nejmenším, seznámí děti zábavnou formou s mícháním barev, jejich vzájemnými vztahy a působením. Poodhalíme roušku tajemství výroby některých barev ve středověku, a před obrazy budeme hledat barevné harmonie i kontrasty a zjistíme, že i samotná barva může mít symbolický význam.

učivo:

- zákonitosti míchání barev, barevný kruh
- barvy primární a sekundární, teplé a studené, barvy kontrastní (doplňkové)
- středověká malířská praxe
- symbolika barev ve výtvarném umění středověku

výstupy: žák:

- osvojuje si principy míchání barev a jejich vzájemné vztahy
- seznamuje se s procesem výroby barev (tempera, pigment, pojídla)
- uvědomuje si symbolický význam barev v umění

inspirace díly: Mistr Třeboňského oltáře: Třeboňský oltář, Madona Roudnická ad.

pozn.: doporučeno pro MŠ a žáky 1.–2. ročníku ZŠ

NA SV. JIŘÍ VYLÉZAJÍ HADI A ŠTÍŘI

Vv Čj Čjs 120 min.

Znáte příběh o statečném rytíři svatém Jiří, princezně Kleolindě a strašlivém drakovi? Víte, jak je toto vyprávění znázorněno v gotických dílech? Program s pohádkovým námětem rozvíjí obrazotvornost, prostorovou představivost, napomáhá základní orientaci v ročních obdobích a rozpoznávání rozdílů mezi minulostí a přítomností. Oblíbené téma zpracují žáci podle své fantazie při výtvarné činnosti v ateliéru. Program je vhodné uskutečnit v dubnu, při příležitosti svátku sv. Jiří.

učivo:

- legenda a jejich hrdinové, pojmy svátek, patron, atribut apod.
- střídání ročních období, orientace v čase a časový sled událostí
- výstupy:** žák:
 - chápe pojem dobra a zla, hrdinství, vnímá morální aspekty lidského chování
 - rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
 - si osvojuje prostorové vnímání a vyjadřuje časové roviny v rámci jednoho vizuálně obrazného vyjádření

inspirace díly: Oltář svatojiřský, oltář z Rábí, reliéfy Čtrnácti svatých Pomocníků ad.

pozn.: doporučeno pro MŠ a žáky 1.–2. ročníku ZŠ

ŘEKLA KÁČA BARCE, NECHME TOHO TANCE

Vv Čj Čjs D 120 min.

O sv. Kateřině Alexandrijské, krásné a moudré paně, a o sv. Barboře, patronce horníků, po jejímž svátku začíná doba adventu. Také o tom, jak sv. Kateřina soupeřila s císařem Maxentiem, jak zachránila Karla IV. Co ještě nevíte o těchto světicích, které patřily ve středověku k nejoblíbenějším?

učivo:

- zvyky a tradice související se svátky sv. Kateřiny a sv. Barbory
- role křesťanství v životě středověkého člověka

výstupy: žák

- rozumí pojmům světec, patron, legenda, atribut, advent, půst, oltář apod.
- v dílech středověkých umělců rozezná světece podle jejich atributů
- orientuje se v základních etapách církevního roku tvořícího základní rámec života v minulosti

inspirace díly: Mistr Světelského oltáře (dílna): Sv. Kateřina a Sv. Barbora, Deska Pouchobradská, Hans Pleydenwurff: Stětí sv. Barbory, Mistr Theodorik: Sv. Kateřina, Mistr Litoměřického oltáře: Svatokateřinský cyklus ad.

pozn.: doporučeno pro MŠ a žáky 1.–5. ročníku ZŠ

VÁNOCE V DOBĚ KARLA IV.

Vv Čj Čjs D 120 min.

Povídání o nejkrásnějších svátcích v roce před Vyšebrodským oltářem — jedním z nejvýznamnějších děl v Národní galerii. Program je připraven na dobu adventu. S dětmi budeme hledat odpovědi na otázky, např. proč se Bůh rozhodl poslat na svět svého jediného Syna, jak se Panna Maria dozvěděla, že se jí narodí Ježíšek, a také z čeho mu sv. Josef ušil plenku. Pokusíme se porozumět symbolům ve výtvarných dílech tak, jak jim rozuměli lidé v době Karla IV. Program zahrnuje vyprávění příběhu, pozorování a tvořivou práci v ateliéru.

učivo:

- biblický příběh Narození Krista jako inspirace pro středověké umělce
- orientace v čase, měření času, letopočet
- slavení Vánoc a vánoční zvyky v době Karla IV. a dnes
- výstupy:** žák
 - umí vyprávět příběh Kristova Narození a identifikovat jednotlivé postavy
 - rozvíjí schopnost pozorování, všímá si detailů a jejich symbolického významu, rozeznává odlišnosti v zobrazení stejného námětu různými umělci
 - srovnává a hodnotí zvyky předků a způsob života v minulosti

inspirace díly: Vyšebrodský oltář, Panna Maria v naději, Svatojakubský oltář, Oltář z Velhartic ad.

pozn.: doporučeno pro MŠ a žáky 1.–5. ročníku ZŠ

KLÁŠTER SV. ANEŽKY ČESKÉ

VELIKONOCE TROCHU JINAK

Vv Čj Čjs 120 min.

Příběh o Kristově utrpení patří mezi ústřední náměty středověkého umění. O tom, co se odehrálo o Velikonocích před téměř dvěma tisíci lety, si budeme povídat před Vyšebrodským oltářem a dalšími významnými díly starých českých mistrů. S dětmi budeme hledat odpovědi na otázky: jak vznikl název velikonočních svátků, jak se nazývají jednotlivé dny velikonočního týdne, proč byl Kristus ukřižován, ale také např. jak s tím vším souvisí stehlík v dlaní malého Ježíška.

učivo:

- biblický příběh o smrti a zmrtvýchvstání Krista a jeho reflexe ve středověkém umění
- velikonoční zvyky, symboly a tradice v minulosti a současnosti

výstupy:

- umí popsat události Kristova utrpení a identifikovat jednotlivé postavy
- v uměleckých dílech srovnává různé způsoby zpracování téhož námětu

inspirace díly: Vyšebrodský oltář, piety, Třeboňský oltář, Ukřižování rajhradské, Reininghausův oltář, oltář z Velhartic ad.

pozn.: doporučeno pro MŠ a žáky 1.–5. ročníku ZŠ

BYL JEDNOU JEDEN...

Vv Čj Čjs Osv 120 min.

Co znamená „svatý“, kdo to jsou světcí a jak je poznáme? Jakou roli hrály tyto postavy v životě našich předků? O sv. Jiří, sv. Kryštofovi, sv. Šebestiánovi a sv. Barboře nám vyprávějí nejen středověké legendy, ale i umělecká díla gotických mistrů. Vysvětlíme si pojmy patron, legenda, atribut, svatořečení ad. Hledání vlastních atributů při výtvarné hře pomáhá dětem poznat sebe sama.

učivo:

- legendy a jejich hrdinové jako náměty středověkého umění
 - pojmy světec, patron, atribut apod.
- výstupy:** žák:
- nalézá v příbězích inspiraci a poučení, uvědomuje si mravní rozměr různých způsobů lidského chování
 - rozvíjí a uplatňuje svou představivost a kreativitu ve vlastní tvorbě
 - dospívá k porozumění sobě samému a druhým

inspirace díly: Sv. Kryštof z Církvice, Oltář svatojiříský, Stětí sv. Barbory, oltářní křídla se sv. Kryštofem a Šebestiánem ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 3.–5. ročníku ZŠ

DÍLNA STŘEDOVĚKÉHO MALÍŘE

Vv Čj Čjs 120 min.

O Karlu IV. a jeho dvorním malíři Mistru Theodorikovi, o hradu Karlštejně a kapli sv. Kříže. Co všechno nám prozradí Theodorikovy obrazy o osobě jejich tvůrce? Seznámíme se s provozem dílny středověkého malíře, s tajemstvím vzniku deskových obrazů a s pojmy mistr, tovaryš a učedník, dílna, vzorník ad. Ve druhé části pořadu se dětský ateliér v Anežském klášteře promění v „opravdickou Theodorikovu dílnu“.

učivo:

- historie, osobnosti a kultura doby Karla IV.
 - gotické malířství a středověká dílenská praxe
- výstupy:** žák:
- umí vyjmenovat druhy malířství středověku (deskové, nástěnné, knižní)
 - rozumí základním malířským postupům při vzniku gotického deskového obrazu
 - umí vymezit rozdíl mezi umělcem středověku a umělcem dneška
 - rozeznává některé světce podle jejich atributů
 - přistupuje k výtvarným dílům jako ke zdroji inspirace

inspirace díly: Mistr Theodorik: Sv. Lukáš, Sv. Matouš, Sv. Karel Veliký, Sv. Kateřina, Sv. Ambrož, Sv. Řehoř Veliký, Vyšebrodský oltář ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 2.–5. ročníku ZŠ

DÍLNA STŘEDOVĚKÉHO ŘEZBÁŘE

Vv Čjs 120 min.

Staňme se na chvíli středověkým řezbářem! Právě do naší dílny přišel donátor a objednává si u nás sochu madony. Sepíšeme smlouvu a... Chcete vědět, jak tento příběh bude pokračovat dále? To vypátrají děti v našem programu, na který navážeme výtvarnou činností v ateliéru.

učivo:

- typy třídimenzionálních vizuálně obrazných vyjádření (řezba, skulptura, plastika, reliéf) a materiály (dřevo, kámen)
- vizuální a haptické vnímání výtvarného vyjádření
- vlastní výtvarné zpracování podnětů zrakových, sluchových, hmatových a pohybových

výstupy:

- má představu o fungování a provozu středověké řezbářské dílny
 - uplatňuje a rozvíjí představivost, prostorové citění a výtvarné dovednosti
- inspirace díly:** Madona strakonická, Madona plzeňská, Madona michelská, Madona z Hallstattu, Sv. Petr ze Slivice, odlitky středověkých děl z haptické expozice ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 2.–5. ročníku ZŠ

SKRIPTORIUM — DÍLNA STŘEDOVĚKÉHO PÍSAŘE

Vv Čj D 120 min.

„Ó nejšťastnější čtenáři, umy si své ruce a vezmi do nich knihu, pozvolna obračej listy a nedotýkej se písmen. Neboť ten, kdo neumí psát, nevěří, že je to práce. Ó jak těžké je psaní: zakaluje oči, zhmožďuje ledviny a všem končetinám způsobuje utrpení...“ (poznámka pisaře v rukopisu z 8. století). Jaké by to bylo, kdyby spisovatelé místo na počítači museli psát své knihy husím brkem? Kdyby se ilustrace v knihách malovaly ručně? V našem programu se seznámíme s provozem skriptorií, ve kterých středověké knihy vznikaly, a také s materiály a psacím náčiním, kterých se při výrobě rukopisů používalo. V praktické části programu děti společně vytvoří „třídní“ rukopis.

učivo:

- kniha, knižní malba a písmo jako další druh výtvarného umění
 - historie a kultura doby středověku
- výstupy:** žák:
- rozumí pojmům rukopis, kodex, iluminace, miniatura, iniciála, bordura, pergamen ad.
 - si uvědomuje důležitost a poslání knihy
 - při tvořivé práci spojuje výtvarný projev s písemným, uplatňuje osobitý přístup a fantazii
 - podílí se na společné práci, učí se respektu k názorům druhých
- inspirace díly:** Vyšebrodský oltář, Mistr Theodorik: Sv. Ambrož

a Sv. Řehoř Veliký, Oltář roudnický, Svatojakubský oltář, faksimile rukopisů ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 2.–5. ročníku ZŠ

V dílně středověkého řezbáře (program pro ZŠ)

Skriptorium — dílna středověkého pisaře (program pro ZŠ)

KLÁŠTER SV. ANEŽKY ČESKÉ

STAVÍME KLÁŠTER SE SV. ANEŽKOU ČESKOU

Vv Čj Čjs Env 120 min.

Povídání o přemyslovské princezně Anežce, o tom, jak se stala abatýší, a o klášteře, který se svým bratrem Václavem I. založila. Při prohlídce bývalého kláštera zjistíme, jak se stavěly gotické budovy, k čemu dříve sloužily jednotlivé místnosti kláštera, jací řemeslníci se na stavbě podíleli a co měli na starosti středověcí kameníci. Děti se naučí pojmenovat prvky románské a gotické architektury a pozorovat detaily její výzdoby, které následně samy výtvarně zpracují při tvořivé činnosti přímo v architektuře kláštera nebo v ateliéru.

učivo:

- Anežský klášter, historie stavby, osobnosti a kultura doby posledních Přemyslovců
 - městský organismus, historické památky a jejich ochrana
 - řemeslnické dílny
 - románská a gotická architektura, její charakteristické znaky
- výstupy:** žák:
- rozezná jednotlivé klášterní objekty či prostory a jejich funkce (kostel, konvent, ambit – křížová chodba, rajský dvůr)
 - charakterizuje základní prvky románské a gotické architektury, rozeznává základní geometrické tvary plošné i prostorové
 - získává pozitivní vztah k historickým památkám jako svědkům naší minulosti

inspirace díly: architektura kláštera sv. Anežky České

pozn.: doporučeno pro žáky 4.–5. ročníku ZŠ

SE ZAVŘENÝMA OČIMA

Vv Čj Čjs Osv 120 min.

Zdá se Vám návštěva muzea či galerie se zavřenými očima nemožná? Přijďte odhalit umělecká díla „jiným pohledem“! Společně se pokusíme odkrýt novou dimenzi lidského vnímání a probudit vlastní fantazii. V programu využijeme haptickou expozici odlišných sochařských děl středověkého umění a další vybrané exponáty v expozici. Svoje zážitky děti následně zpracují výtvarnou formou v ateliéru.

učivo:

- reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly, porovnávání jejich vjemů
 - hledání prvků vizuálně obrazného vyjádření v sochařství (objem, tvar, textura, materiál)
- výstupy:** žák
- získává haptickou zkušenost s tvarem a různým materiálem
 - se učí popisovat a zdokonaluje se ve verbálním projevu
 - rozvíjí citlivost hmatového a sluchového vnímání ve vztahu k vnímání vizuálnímu
 - získává zkušenost, na jejímž základě projevuje porozumění handicapovaným a nevidomým osobám
- inspirace díly:** 12 odlišků středověkých děl z haptické expozice, další vybraná díla v expozici

pozn.: doporučeno pro žáky 1.–5. ročníku ZŠ, šátky na zavázání očí s sebou

PROGRAMY PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY – II. STUPEŇ

GOTIKA JE KDYŽ...

Vv Čj D 90 min.

Základní program pro žáky druhého stupně přiblíží nejvýznamnější díla gotického umění, která patří k „rodinnému zlatu“ naší země. Seznámíme se s uměleckými technikami doby gotiky, vysvětlíme si některé pojmy, jako je např. mistr, dílna, vzorník, oltář, donátor, votivní a milostný obraz. Budeme určovat náměty uměleckých děl, pokusíme se v nich najít skryté symboly a významy. Program rozvíjí pozorovací schopnosti, vede k samostatnému uvažování a je vhodným doplněním školních znalostí dějepisu, dějin kultury a českého středověkého umění.

učivo:

- kulturně-historická situace v Čechách 13.–15. století
 - středověká společnost, umění a role křesťanství
 - základní ikonografické náměty gotického umění
- výstupy:** žák:
- rozpozná základní znaky a fáze gotického umění, uvede hlavní díla a příklady
 - rozumí základním umělecko-historickým pojmům
 - vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka
- inspirace díly:** Mistr Vyšebrodského oltáře, Mistr Theodorik, Mistr Třeboňského oltáře, Ukřížování rajhradské, oltář z Velhartic ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. roč. ZŠ

VÁNOCE V DOBĚ KARLA IV.

Vv Čj D 90 min.

Povídání o nejkrásnějších svátcích v roce před uměleckými díly s náměty Narození Krista či Klanění tří králů, které patří ve středověkém umění k nejoblíbenějším. S dětmi budeme hledat odpovědi na otázky, např. proč se Bůh rozhodl poslat na svět svého jediného syna a kde se o tomto příběhu dočteme nebo proč slavíme Ježíškovy narozeniny zrovna uprostřed zimy. Pokusíme se ve výtvarných dílech porozumět symbolům tak, jak jim rozuměli lidé v době Karla IV. a Václava IV. a připomeneme si dodnes dodržované starodávne adventní a vánoční zvyky. Program zahrnuje vyprávění příběhu, pozorování, dialog a závěr si zpestříme pracovním listem.

učivo:

- biblický příběh Narození Krista jako inspirace pro středověké umělce
 - historické souvislosti vzniku a rozvoje vánočních svátků
 - orientace v čase, měření času, letopočet
 - slavení Vánoc a vánoční zvyky v době Karla IV. a dnes
- výstupy:** žák:
- umí vyprávět příběh Kristova Narození a identifikovat jednotlivé postavy, rozvíjí schopnost pozorování, ve výtvarných dílech si všimá detailů a jejich symbolického významu, rozeznává odlišnosti v zobrazení stejného námětu různými umělci

- srovnává a hodnotí způsob života a zvyky předků v minulosti
- inspirace díly:** Vyšebrodský oltář, Panna Maria v naději, Svatojanský oltář, oltář z Velhartic ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. ročníku ZŠ

Se zavřenými očima (program pro ZŠ)

VELIKONOCE TROCHU JINAK

Vv Čj D 90 min.

Jak se biblický příběh o smrti a zmrtnýchvstání Krista odráží v uměleckých dílech středověku? Dozvíme se také např., jak spolu souvisejí pohanské, židovské a křesťanské Velikonoce, jaké středověké velikonoční zvyky se dodržují dodnes a také čemu ve výtvarném umění říkáme pieta nebo veraikon. Při vyplňování pracovního listu si žáci mohou získané znalosti snadno ověřit.

učivo:

- biblický příběh o Smrti a Zmrtnýchvstání Krista a jeho reflexe ve středověkém umění
 - historické souvislosti vzniku a rozvoje křesťanských velikonočních svátků
 - ikonografické typy související s velikonoční tematikou (pieta, krucifix, veraikon)
 - velikonoční zvyky, symboly a tradice v minulosti a současnosti
- výstupy:** žák:
- rozumí podstatě křesťanských Velikonoc, umí objasnit historické okolnosti Kristova ukřížování
 - umí nazvat a popsat události Kristova utrpení a identifikovat jednotlivé postavy
 - v uměleckých dílech srovnává různé způsoby zpracování téhož námětu
- inspirace díly:** Vyšebrodský oltář, piety, Třeboňský oltář, Ukřížování rajhradské, Reininghausův oltář, oltář z Velhartic ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. ročníku ZŠ

KLÁŠTER SV. ANEŽKY ČESKÉ

BYL JEDNOU JEDEN...

Návštěva uvádí do světa legend a často dramatických příběhů středověkých hrdinů – světců a světic. Na několika vybraných dílech si ukážeme, jakým způsobem byli světci zobrazováni, jaké jsou jejich atributy související s jejich legendickým životem, jakou roli hrály tyto postavy v životě našich předků. A kteří patřili k nejpoblíbenějším? Sv. Kateřina, Barbora, Markéta, Jiří, Kryštof, čeští zemští patroni a další. Program doplňuje pracovní list.

učivo:

- legendy a jejich hrdinové jako náměty křesťanské ikonografie
- historické pozadí legendárních příběhů (pronásledování křesťanů apod.)
- role světců a jejich svátků v životě našich předků

výstupy:

- žák: rozumí pojmům světec, patron, atribut, legenda ad.
- rozeznává světce podle jejich atributů
- nalézá v příbězích inspiraci a poučení, uvědomuje si mravní rozměr různých způsobů lidského chování

inspirace díly: Sv. Kryštof z Církvice, Oltář svatojiřský, Stětí sv. Barbory, Monogramista IW: Osecký oltář sv. Barbory ad.

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. ročníku ZŠ

PO STOPÁCH SV. ANEŽKY ČESKÉ

Výklad je zaměřen na život a působení sv. Anežky České v souvislosti se založením kláštera klarisek. Při prohlídce nejstarší pražské gotické architektury se žáci seznámí s hlavními fázemi budování kláštera, jeho úpravami, dostavbami a rekonstrukcemi. Nedílnou součástí je prohlídka unikátních klášterních prostor (kostel sv. Františka z Assisi, kostel Krista Spasitele ad.) a vysvětlení základních termínů gotické architektury. Při programu je kladen důraz na aktivní přístup žáků a samostatnou práci s pracovním listem.

učivo:

- Anežský klášter, historie stavby, osobnosti a kultura doby posledních Přemyslovců
- městský organismus, historické památky a jejich ochrana
- románská a gotická architektura, její charakteristické znaky
- výstupy:** žák:
 - si osvojuje architektonický slovník románského a gotického slohu
 - rozlišuje druhy klášterních staveb a prostor v závislosti na jejich funkci (kostel, konvent, ambit – křížová chodba, rajský dvůr)
 - získává pozitivní vztah k historickým památkám jako svědkům naší minulosti

inspirace díly: architektura kláštera sv. Anežky České

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. ročníku ZŠ

MOJE GALERIE

Scénář netradiční prohlídky určují žáci sami; výklad probíhá podle toho, jaká díla si děti samy vyberou. Každý ovšem u „svého exponátu“ zdůvodní, proč dílo vybral, čím ho zaujalo a proč by ho vystavil ve své galerii. Při společné diskusi najdeme odpověď i na otázky, jaké druhy uměleckých děl vznikaly ve středověku, kam byla určena nebo jaká témata byla nejpoblíbenější.

učivo:

- vznik a poslání galerie a muzea
- kulturně-historická situace a umění v Čechách 14. století
- základní druhy a prvky vizuálně obrazného vyjádření (malířství, sochařství, umělecké řemeslo; materiál, barva, kompozice, námet...)

výstupy:

- žák rozvíjí vnímavost a schopnost pozorovat, uplatňuje subjektivitu při vnímání uměleckých děl
 - učí se popisovat, kultivuje své verbální dovednosti
 - cvičí schopnost zaujmou vlastní názor, formulovat své pocity a myšlenky
 - pozná hodnotu vlastního názoru a přijímá názory druhých
- inspirace díly:** dle dané situace

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. ročníku ZŠ

SV. VÁCLAV A ČEŠTÍ ZEMŠTÍ PATRONI

O nejvýznamnějším českém světcu a věčném vládci sv. Václavu a jeho babičce sv. Ludmile a o dalších zemských patronech (sv. Cyrilu a sv. Metoději, sv. Vojtěchu, Prokopu, Vítu a Zikmundovi), kteří společně ochraňují českou zemi. Budeme si vyprávět o tom, jak kníže Václav založil kostel sv. Víta na Pražském hradě, jak lisoval víno a osvobozoval vězně, povíme si též o křesťanské misii sv. Vojtěcha, o tom, jak sv. Prokop zapráhl čerta do pluhu a mnoho dalších příběhů. Žáci si své znalosti ověří vyplňováním pracovního listu.

učivo:

- počátky českého státu v 9.–11. století – sv. Václav, sv. Ludmila, sv. Prokop, sv. Vojtěch, sv. Vít
- středověká literatura – legendy, písně
- kult zemských patronů v době Karla IV.

výstupy:

- žák dokáže vyjmenovat české zemské patrony s jejich atributy a stručně popsat jejich legendy
- charakterizuje význam kultu zemských patronů v minulosti a dnes
- rozliší pojmy světec, patron, atribut, legenda, kanonizace, relikvie

inspirace díly: Motivní obraz Jana Očka z Vlašimi, Motivní deska z Dubečka, rám Madony svatovítské, Sv. Václav z Kadova

pozn.: doporučeno pro žáky 6.–9. ročníku ZŠ

PROGRAMY PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

Nabízené programy je možno na přání přizpůsobit či připravit speciální výklady na úzce vymezené téma. K inspiraci Vám předkládáme následující tematické okruhy: středověká ikonografie (obsah, symboly, motivy a skryté významy středověkých děl); gotické retáblí (oltářní nástavce); výtvarné dílo jako historický pramen; zobrazování a kult Krista, P. Marie, světců a světic ve středověku; středověké malířství, sochařství a umělecké řemeslo; technologické postupy středověkého malířství a sochařství a práce restaurátora; středověká a raně renesanční móda; architektura a historie Anežského kláštera – první gotické stavby v Praze; památková péče, dějiny umění, ikonografie, dějiny kultury apod.

POKLADY GOTICKÉHO MALÍŘSTVÍ A SOCHAŘSTVÍ

Základní program pro střední školy je zaměřený na nejvýznamnější díla 12.–16. století z expozice středověkého umění v Čechách a střední Evropě. Studenti získají základní představu o vývojových etapách středověkého umění, o uměleckých technikách, funkci výtvarných děl, jejich námětech a ikonografii. Pořad prohlubuje znalosti studentů z historie, kulturních dějin (dějin každodennosti), dějin umění a vysvětluje řadu umělecko-historických pojmů.

učivo:

- vzdělanost a umění středověké společnosti, kulturně-historická situace v Čechách 12.–16. století
- základní umělecko-historická terminologie a náměty křesťanské ikonografie

výstupy:

- student: charakterizuje základní rysy vývoje gotického umění, uvede hlavní díla a příklady
- posuzuje a vnímá výtvarná díla dané epochy v historickém kontextu

inspirace díly: Mistr Vyšebrodského oltáře, Mistr Michelské madony, Mistr Theodorik, Mistr Třeboňského oltáře, Ukřížování rajhradské, Oltář z Velhartic, Monogramista IP ad.

KLÁŠTER SV. ANEŽKY ČESKÉ

UMĚNÍ DOBY KARLA IV.

Vv Čj D 90 min.

Tematicky pojatý výklad je zaměřen na kulturu, společnost a umění doby vlády císaře Karla IV. s důrazem na významná malířská a sochařská díla z doby jeho vlády. Pořad je možné propojit se školní výukou daného období.

učivo:

- umění doby Karla IV., kulturně-historická situace v Čechách 14. století

- základní uměleckohistorická terminologie a křesťanská ikonografie

výstupy:

- na příkladech nejdůležitějších děl dokáže objasnit charakteristické rysy umění doby Karla IV.
- posuzuje a vnímá výtvarná díla dané epochy v historickém kontextu

inspirace díly: Madona z Mostu, Madona zbraslavská, Madona vyšehradská, Mistr Michelské madony, Mistr Vyšebrodského oltáře, Mistr Theodorik, Ukřížování emauzské, Votivní obraz Jana Očka z Vlašimi ad.

UMĚNÍ DOBY VÁCLAVA IV. A KRÁSNÝ SLOH

Vv Čj D 90 min.

Tematicky pojatý výklad je zaměřen na tzv. krásný sloh – umění, kulturu a společnost doby krále Václava IV. († 1419) s důrazem na významná malířská a sochařská díla z doby jeho vlády. Pořad je možné propojit se školní výukou daného období.

učivo:

- umění doby Václava IV., kulturně-historická situace v Čechách konce 14. a počátku 15. století

- základní uměleckohistorická terminologie a křesťanská ikonografie

výstupy:

- na příkladech nejdůležitějších děl dokáže objasnit charakteristické rysy umění doby Václava IV.
- posuzuje a vnímá výtvarná díla dané epochy v historickém kontextu

inspirace díly: Mistr Třeboňského oltáře, Světiče s knihou, Sv. Petr ze Slivice, Epitaf Jana z Jeřeně, Madona svatovítská a další díla z období krásného slohu

UMĚNÍ DOBY JAGELLONCŮ

Vv Čj D 90 min.

Tematicky pojatý výklad je zaměřen na umění, kulturu a společnost 15. a počátku 16. století, zejména jagellonské éry (1471–1526), s důrazem na základní malířská a sochařská díla tohoto období. Pořad je možné propojit se školní výukou dané epochy.

učivo:

- pozdně gotické umění, kulturně-historická situace v Čechách od husitských válek do konce vlády Jagellonců

- základní uměleckohistorická terminologie a křesťanská ikonografie

výstupy:

- na příkladech nejdůležitějších děl dokáže objasnit charakteristické rysy pozdně gotického umění
- posuzuje a vnímá výtvarná díla dané epochy v historickém kontextu

inspirace díly: Archa Puchnerova, Oltář svatojiřský, Mistr Litoměřického oltáře, Monogramista IW, Mistr Oplakávání ze Zvíkova, Mistr Oplakávání ze Žebráku, Monogramista IP ad.

STŘEDOVĚKÉ UMĚNÍ A LITERATURA

Vv Čj D Zsv 90 min.

Středověká společnost disponovala souhrnem kulturních schémat, společných námětů, které se projevovaly různými způsoby ve výtvarné i slovesné kultuře. Jaké druhy literatury a výtvarného umění ve středověku existovaly? Jak spolu souvisely? Mají obrazy svou řeč, kterou k nám promlouvají? Program je doplněn literárními ukázkami, umožní studentům dvojí pohled na středověkou uměleckou tematiku, zprostředkuje jim představu o středověkém chápání světa a vysvětlí středověký citát „Pictura laicorum scriptura“.

učivo:

- česká středověká literatura
- vzdělanost a umění středověké společnosti, obrazy jako literatura negramotných, role křesťanství

výstupy:

- hledá a uvědomuje si styčné body mezi výtvarným uměním a literaturou daného období
- porovnává různé znakové systémy (mluveného a psaného slova, výtvarného umění) a rozpoznává specifické uměleckého znakového systému

inspirace díly: Vyšebrodský oltář, Mistr Theodorik, Votivní obraz Jana Očka z Vlašimi, Madona roudnická, Reininghausův oltář, Monogramista IP / Mastičkář, Legenda o sv. Kateřině, Víta Caroli, Kunhutina modlitba, Hádání duše s tělem ad.

STŘEDOVĚKÉ UMĚNÍ A BIBLE

Vv Čj D Zsv 90 min.

Bible byla pro středověkého člověka bezesporu základním kulturním a filozofickým východiskem, podle něhož se orientoval ve světě. Ani středověká výtvarná díla není možno interpretovat bez znalosti Bible, případně jiných zásadních textů. Program odpoví studentům na otázky, které motivy jsou skutečně biblické a které se inspirují spíše jinými texty a představami, seznámí je se strukturou Bible (hlavně Nového zákona), s historií jejího vzniku a vývoje a s metodou ikonografie.

učivo:

- Bible jako inspirace výtvarného umění, ikonografie Starého a Nového zákona, apokryfů a legend
- vzdělanost a umění středověké společnosti

výstupy:

- vysvětlí, jakých předpokladů je zapotřebí k vnímání uměleckých děl středověku
- hledá styčné body mezi výtvarným uměním daného období a biblickými příběhy
- uvědomuje si vliv souvislostí a jejich proměn na interpretaci obsahu uměleckého díla a jeho účinku v procesu komunikace

inspirace díly: Vyšebrodský oltář, Mistr Theodorik, Votivní obraz Jana Očka z Vlašimi, Třeboňský oltář ad.

SV. VÁCLAV A ČEŠTÍ ZEMŠTÍ PATRONI

Vv Čj D Zsv 90 min.

Program věnovaný kultu českých zemských patronů ve středověku studentům přiblíží legendy světců, ochránců české země (sv. Václava, sv. Ludmily, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Víta, sv. Zikmunda, sv. Cyrila a sv. Metoděje) a jejich odraz v gotickém a raně renesančním umění. Na závěr si studenti své znalosti ověří vyplňováním pracovního listu.

učivo:

- česká středověká literatura – svatováclavské legendy, legendy českých světců
- počátky českého státu v 9.–11. století

- kult zemských patronů ve středověku

výstupy:

- dokáže vyjmenovat a rozlišit české zemské patrony s jejich atributy a stručně popsat jejich legendy
- rozeznává spojitost mezi úctou k českým zemským patronům a historií naší země i národnostním cítěním
- nalézá styčné body mezi výtvarnými díly a světeckými legendami

inspirace díly: Votivní obraz Jana Očka z Vlašimi, Votivní deska z Dubečka, rám Madony svatovítské, Sv. Václav z Kadova

Programy připravili: Michaela Císlerová, Ondřej Faktor, Anna Chmelová, Dagmar Reitermanová, Kateřina Telnarová

